

Bernikła białolica *Branta leucopsis*

Status. Regularnie spotykana w czasie wędrówki i nieregularnie zimująca. Do roku 2020 zarejestrowano łącznie 1678 osobników w 370 spotkaniach.

*W dniach 29 XII 2018 – 17 II 2019 na starorzeczu Bugu w Popowie Kościelnym, w parze z bernikłą białolicą widziano hybryda tego gatunku z bernikłą kanadyjską *Branta canadensis* (E. Szczepankiewicz i M. Twardowski). Ponadto dwukrotnie spotkano hybryda bernikli białolicej z *Anser* sp.: w dniach 15 II – 4 III 2020 w pradolinie Bzury i Słudwi oraz na stawach w Borowie przypuszczalnie tego samego (Ł. Matyjasiak i P. Waclawik) i 1 III 2012 na stawach w Siedlcach (A. Gołowski).*

Środowisko. Spotykana głównie w dolinach rzek – 232 razy (63%) w łącznej liczebności 1199 os. (72%), zwłaszcza w dolinie Słudwi (554 os.), Bzury (157 os.), Omulwi (130 os.) oraz w dolinie Narwi (129 os.), Bugu (124 os.), ponadto nad Wisłą – 45 os. oraz w dolinach mniejszych rzek, szczególnie w dolinie Szkwy, Płodownicy i Mławki. Na stawach była zarejestrowana łącznie 105 razy w łącznej liczbie 366 os. (20%), a na polach odnotowano 92 os. w 30 obserwacjach, ponadto na zbiornikach retencyjnych - 9 os. w tym nad Zb. Zegrzyńskim tylko jeden raz - stado 6 os.

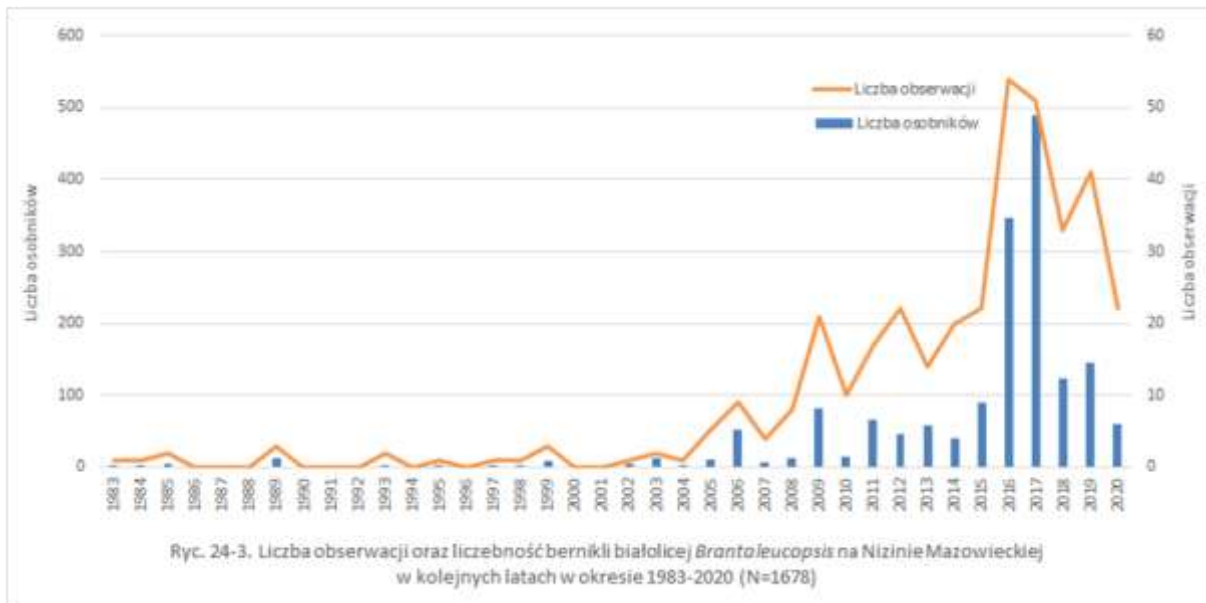

Bernikła białolica *Branta leucopsis* (fot. S. Turowski)

Zmiany liczebności. Taczanowski (1882) podaje obserwację 4 ptaków na Wiśle pod Kozienicami w październiku 1854. Do roku 1983 brak doniesień, a w okresie 1984 – 1999

obserwowana rzadko: od 1 do 3 os. rocznie - łącznie w czasie tych 16 lat była widziana 14 razy w łącznej liczbie 34 os. w okresie dziewięciu lat (1983, 1984, 1985, 1989, 1993, 1995 i 1997-1999). Również w pierwszych dekadach XX wieku była rzadkim gatunkiem (Dunajewskim 1938).

Poniżej wykres 7-1.

W latach 2000-2001 nie była stwierdzana, ale począwszy od roku 2002 obserwowano ją corocznie, z bardzo silnym wzrostem liczebności w ostatniej dekadzie.

Do roku 2013 zarejestrowano łącznie 387 os. (23%); w latach 2014-2016 zarejestrowano 476 os. (29%), a w okresie 2017-2020 – 815 os. (48%). Najwięcej ptaków widziano w latach 2016 i 2017 (ryc. x).

Do roku 2020 zarejestrowana była łącznie 370 razy w łącznej liczebności 1678 osobników – średnio 4,5 os. na jednym spotkaniu.

Przyczyny zmian liczebności

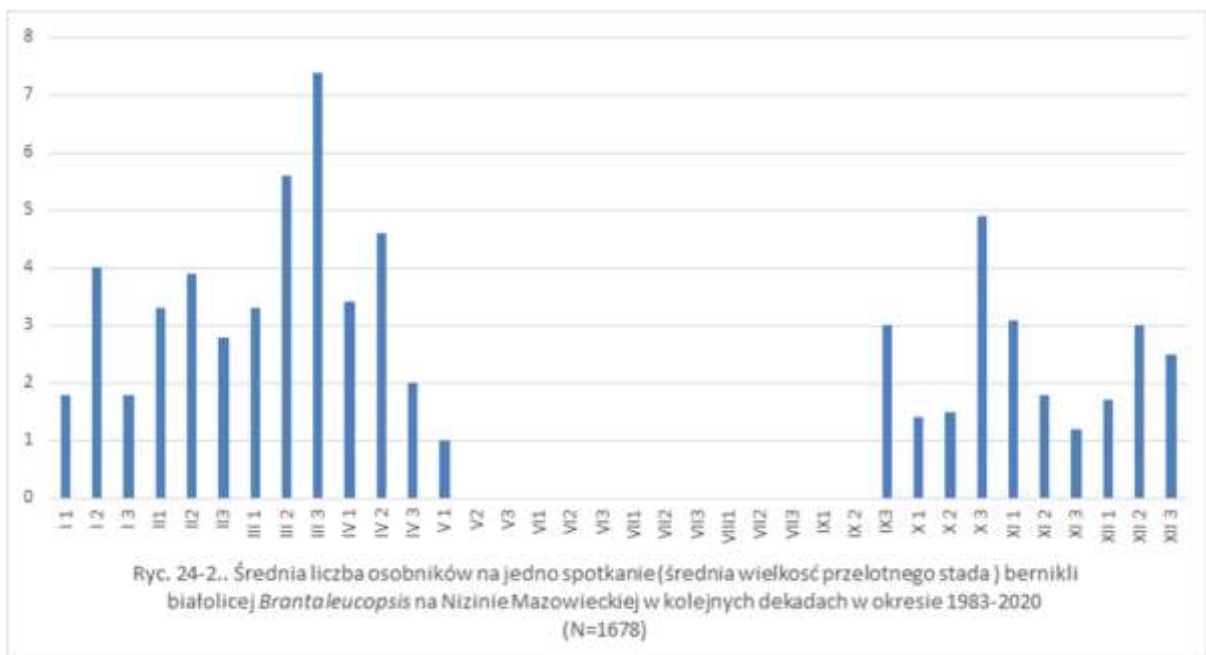
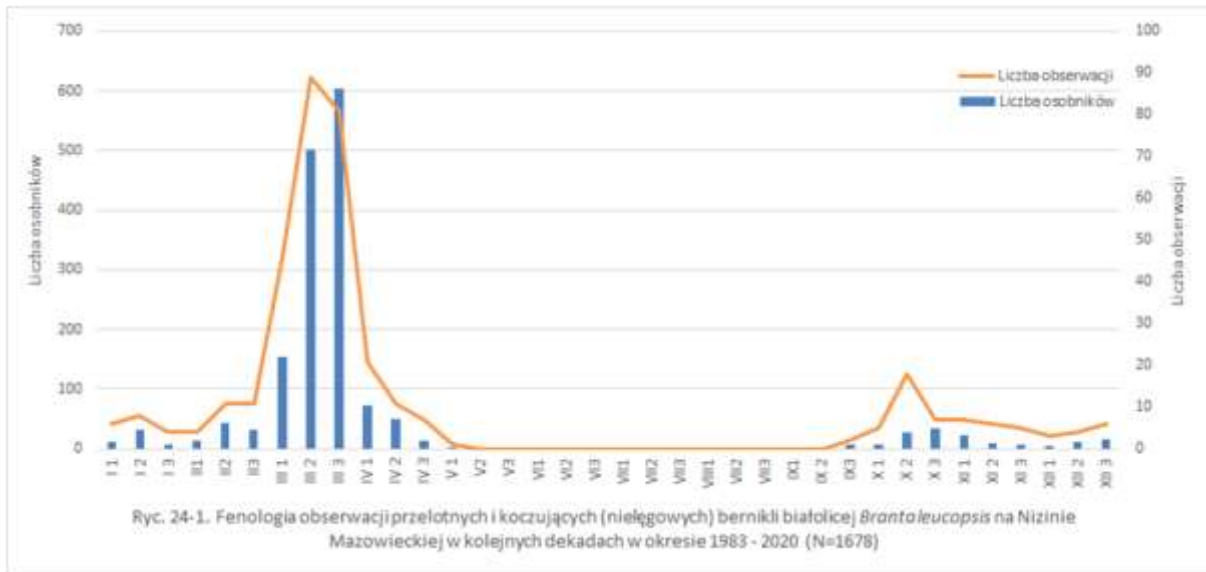
Wzrost częstości obserwacji w ostatnich dekadach na Nizinie Mazowieckiej wynikał głównie ze znacznego wzrostu liczebności skandynawskiej populacji (Keller i in. 2020).

Wędrowki

Wyjątkowa była obserwacja przypuszczalnie tego samego ptaka na stawach w Mysłakowie w pradolinie Bzury w dniach 6 VII oraz 28 VII 2006 (T. Bartos).

Pozostałe stwierdzenia zawierały się pomiędzy 27 wrześniem a 1 majem.

Poniżej wykresy 7-2 i 7-3, a nie jak w podpisie.

Bernikle białolicy najczęściej i najliczniej obserwowano wiosną (71% i 84%), następnie zimą (16% i 10%), a jesienią najrzadziej i najmniej licznie (13% i 6%).

Wiosną obserwowano łącznie 1396 os. w 256 spotkaniach – średnio 5,5 os. w czasie jednej obserwacji. Najpóźniejsze wiosenne obserwacje: 1 maja 2012 na stawach w Borowie (A. Kleszcz) oraz 26 IV 2012 – 1 os. na stawach w Ossowicach (Sz. Kielan i P. Boguszewski).

Ponadto w okresie 17 – 25 IV 2010 jeden osobnik przebywał w ujściu Wkry do Narwi (I. i P. Moranowscy).

Najwięcej ptaków zarejestrowano w ostatniej dekadzie marca (603 os.) oraz drugiej dekadzie marca (501 os.; ryc. 24.2).

Stadność. Największe średnio stado wykazano dla ostatniej dekady marca (7,4 os.). Wiosną obserwowano największe stada: 53 os. 18 III 2017 w dolinie Omulwi (M. Murawski); 52 os. 26 III 2017 w dolinie Słudwi (K. Ślusarski i in.); 31 os. 22 III 2017 koło Żychlina (Ł. Matyjasiak).

Okres przebywania. W okresie wiosennym zarejestrowano siedem długich pobytów bernikli białoliczych w części zachodniej regionu. Najdłużej, bo aż 34 dni 2 ptaki przebywały na rozlewiskach Słudwi i Przysowy koło Złakowa Kościelnego w dniach 3 III – 5 IV 2012 (P. Głowacki i P. Stankiewicz). Ponadto 28 dni (29 III – 25 IV 2019) jeden ptak odpoczywał i żerował na stawach i łąkach koło w Jaktorowa (D. i J. Gawrońscy), a w ciągu 26 dni (20 III – 14 IV 1999) obserwowano 2 osobniki w ujściu Wkry do Narwi (M. Maniakowski, A. Olszewski). Znacznie krócej, bo 16 dni widywano jednego ptaka pod Złakowem Kościelnym w dniach 21 III – 5 IV 2008 (S. Chmielewski i T. Beuch). Kilkakrotnie ptaki stacjonowały od 3 do 8 dni, również w części zachodniej regionu.

Jesienią obserwowano łącznie 98 os. w 47 spotkaniach – średnio 2,1 os. w czasie jednej obserwacji. Najwcześniejsza jesienna obserwacja dotyczyła 2 os. widzianych 27 IX 2017 na stawach w Walewicach (M. Długosiewicz i in.) oraz 28 IX 2008 – 4 os. na stawach w Borowie (P. Kozanecki). Najwięcej ptaków widziano w 3. dekadzie października.

Stadność. Największa średnia wielkość stada przypadała na ostatnią dekadę października (4,8 os.) – ryc. 24.2. Największe stado liczące 12 os. przebywało na stawach w Walewicach oraz Okręt-Rydwan w dniach 22 X – 4 XI 2006 (T. Musiał i in.).

Okres przebywania. Najdłuższy pobyt trwający 34 dni zarejestrowano w dniach 31 X – 3 XII 2020 – 1 os. na stawach w Walewicach (Ł. Matyjasiak), następnie w dniach 1-28 XI 2020 również jeden ptak był obserwowany na łąkach i polach koło Złakowa Kościelnego (Ł. Matyjasiak) i 16-dniowy pobyt 3 os. na stawach w Walewicach w dniach 17 XI-2 XII 2019 (M. Długosiewicz i MŁ. Matyjasiak). Ponadto w okresie 6, 8 i 12 dni kilka razy ptaki widywano w październiku

Zimowanie. Zimowała nieregularnie. W okresie XII - II zarejestrowana była 57 razy w łącznej liczbie 169 os.: od 1 do 22 ptaków, a średnio 3 osobniki w czasie jednej obserwacji. Największe stado liczące 22 os. widziano 15 II 2020 na stawach w Borowie (Ł. Matyjasiak), ponadto stado 11 ptaków 14 I 1989 na Wiśle w Wyszogrodzie (J. Borczyński) oraz stado 10

os. 23 XII 2018 nad Wisłą koło Stężycy (D. Piechota) i 9 os. w Warszawie-Żeraniu 6 II 2016 (S. Młynarski).

Najdłużej stacjonującego zimną ptaka obserwowano na Wiśle w Warszawie w dniach 29 XII 1983 – 1 IV 1984 (P. Cygan i G. Lesiński), ponadto 3 os. na starorzeczu Bugu w Popowie Kościelnym w dniach 10 – 17 II 2019 (E. Szczepankiewicz i M. Twardowski); 4 os. w dniach 19-26 II 2019 pod Kiernozią (Ł. Matyjasiak); 1 os. 11 II – 4 III w Walewicach (A. Kleszcz) i jednego paka widywano w dniach 23-28 XII 2020 pod Złakowem Kośc. (B. Łukaszewicz).

Ptaki obserwowane w ostatniej dekadzie lutego (11 obserwacji) przypuszczalnie reprezentowały pierwsze wiosenne migranty.

Andrzej Dombrowski

Streszczenie

Regularnie spotykana w czasie wędrówki i nieregularnie zimująca. Do roku 2020 zarejestrowano łącznie 1678 osobników w 370 spotkaniach

Literatura

Taczanowski W. 1882. Ptaki krajowe, Tom I, Kraków.

Luniak M., Kalbarczyk W., Pawłowski W. 1964. Ptaki Warszawy. Acta orn. 8, 6: 175-285

Luniak M. 1971. Ptaki środkowego biegu Wisły. Acta orn. 13,2: 17-113.